

MIGRAȚIA ROMÂNESCĂ ÎN CONTEXTUL MULTICULTURALISMULUI EUROPEAN

CÎMPEAN SIMONA*

ROMANIAN MIGRATION IN THE CONTEXT OF EUROPEAN MULTICULTURALISM

ABSTRACT: Migration is a process heavily influenced by geo-political and economic changes produced worldwide. Migration for work aims to increase the quality of life of individuals and their families. The concept of European multiculturalism refers to the idea of coexistence, interference and intercultural dialogue within the European Union's general. Romanians migrant workers interact with the natives of other countries, gain new knowledge and skills to work and implement the knowledge acquired return home. Home communities are the main beneficiaries of this capital values represented by migrant workers by their spirit of entrepreneurship and investments can contribute to their development. All valuable ideas can be sold if they are included in local development strategies. They can generate much needed jobs today in Romania, especially in rural areas where there is high unemployment.

KEYWORDS: migration, mobility, work skills, rural environment, migrant workers

REZUMAT: Migrația este un proces puternic influențat de schimbările geo-politice și economice produse la nivel mondial. Migrația pentru muncă are ca scop creșterea calității vieții indivizilor și a familiilor acestora. Conceptul de multiculturalism european se referă la ideea de coabitare, de interferență și de dialog intercultural în cadrul larg oferit de Uniunea Europeană. Lucrătorii migranți români interacționează cu nativii altor țări, acumulează noi cunoștințe și abilități de muncă și pot implementa, la revenirea în țară, cunoștințele însușite. Comunitățile de origine sunt principalele beneficiare ale acestui capital valoros reprezentat de lucrătorii migranți care, prin spiritul lor antreprenorial și prin investițiile realizate, pot contribui la dezvoltarea acestora. Toate ideile valoroase pot fi valorificate dacă sunt incluse în strategii de dezvoltare locală. Ele pot genera locuri de muncă atât de necesare azi în România, în special în mediul rural, unde există o rată crescută a șomajului.

CUVINTE-CHEIE: migrație, mobilitate, abilități de muncă, mediu rural, lucrători migranți

1. CE URMĂREȘTE CERCETAREA?

Migrația asigură astăzi românilor posibilitatea de a munci în străinătate și oferă o deschidere culturală capabilă să producă schimbări semnificative la nivel individual, care să genereze progres la nivel social. Prin contactul direct cu civilizațiile țărilor occidentale lucrătorii migranți intră în legătură nemijlocită cu alte modele societale, cu alte religii, alt mod de organizare a muncii etc., fiind nevoiți să se adapteze acestora. Deschiderea culturală oferită de migrație, a schimbat și schimbă în continuare mentalități, atitudini și sisteme de valori. Prezenta cercetare dorește să evidențieze câteva dintre aceste aspecte.

Privită în ansamblu, mișcarea migratorie vizează nu numai exodul indivizilor spre alte țări și dinspre alte țări spre țara noastră, ci și mișcarea dinspre urban către rural. Aceasta poate fi împărțită după mai

---

* Doctorand la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai. Adresa de e-mail: simona_cimpean@yahoo.com

multe criterii, dintre care amintim: emigrația pe criterii etnice, emigrația religioasă sau emigrația circulatorie pentru muncă.

Organizația Internațională pentru Migrație definește migrația internațională pentru muncă ca fiind mișcarea persoanelor din țara de origine într-un alt stat, în scopul angajării, iar A.G. Johnson¹ aprecia că „migrația se referă la deplasarea fizică a oamenilor înăuntrul sistemelor sociale și între ele”.

Tratatul de la Roma² din 1957 la art. 39 a stabilit o serie de drepturi pentru lucrătorii migranți, adică tuturor cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene care își părăsesc țara de origine și pleacă pentru a muncii, într-un alt stat membru, precum și pentru cei care revin în țara de origine.

Ne propunem să analizăm câteva aspecte privind mobilitatea lucrătorilor migranți români dintr-o comună din jud. Sălaj în diverse arealuri, cu scopul de a evidenția oportunitățile pe care acestea le oferă în direcția deschiderii spre multiculturalism. Trebuie subliniat că există și o perspectivă negativă asupra fenomenului migrațional, legată de separarea membrilor unei familii, cu implicații asupra relațiilor de cuplu, neglijarea educației copiilor, lăsarea fără suport și sprijin al celor vârstnici de acasă. Această latură nu face obiectul analizei noastre.

Privită din perspectiva beneficiilor pe care le aduce, vom sublinia că migrația contribuie la dezvoltarea economiei în țara gazdă, sprijină totodată economia românească prin intermediul remitențelor trimise „acasă”, aduce îmbunătățiri în urbanistica zonei de origine a migranților. Migrația contribuie la investiția în locuințele proprii, la creșterea confortului cotidian, la inițierea unor afaceri care aduc beneficii deopotrivă celor angajați în fluxul migratoriu pentru muncă, cât și celorlalți membri ai comunității.

Lucrătorii migranți români sunt angajați în Italia, Spania, Germania, Marea Britanie, Ungaria, etc., într-o multitudine de domenii precum: agricultură, construcții, industria turismului, industria ușoară, activități casnice, în care este nevoie de forță de muncă necalificată sau mai puțin calificată. Forța de muncă din România înalt calificată este încadrată în inginerie, în domeniul medical sau informatic, dar și în alte domenii. Privită din perspectivă macro, migrația sprijină indivizii să-și atingă obiectivele propuse, contribuie la stabilirea unor standarde de viață mai ridicate, încurajează antreprenoriatului, și are un rol civilizator asupra celor care-o practică.

Pe lângă faptul că migrația pentru muncă determină o creștere a veniturilor individuale cu un impact direct asupra calității vieții, oferă posibilitatea de a îmbunătăți nivelul de trai al familiei migranților prin mijlocirea remitențelor (trimiterilor de bani acasă) și nu în ultimul rând oferă posibilitatea realizării de economii și investirea acestora în țara de origine.

2. PARADIGME/TEORII

Întreaga problematică privind migrația necesită revizuirii periodice datorită schimbărilor multiple care au loc în plan geo-politic și economic. Migrația este un proces complex din perspectiva cauzelor, filierelor, efectelor, motivației individuale, impactului și modului de integrare a migranților în comunitățile de adopție. Relația dintre cetățenii țării gazdă și migranți reprezintă resortul în care se realizează multiculturalitatea. Migrația internațională se desfășoară în special sub forme circulatorii așa cum sublinia Diminescu³ în 2009. Autoarea mai sus menționată sublinia faptul că indiferent dacă mobilitatea este de durată scurtă sau medie, aceasta are ca element specific menținerea unor legături cu comunitatea de origine, în comparație cu migrația din secolul trecut, care implica integrarea migranților și tăierea rădăcinilor de origine.

Migrația este un fenomen ce ridică dificultăți serioase de definire în condițiile în care astăzi contextul geopolitic mondial accelerează mobilitatea internațională. Mobilitatea indivizilor înregistrează o frecvență crescută și are scopuri și obiective foarte diverse. Ea se realizează pe perioade de timp atât de diferite, încât

¹ Johnson 2002, p 215–216

² www.europarl.europa.eu/transl_es/RO/juri/treaties/tce_consolidat Tratatul de la Roma accesat în august 2014

³ Diminescu 2009 p. 53–54

este dificil să delimitezi ceea ce este efectiv migrație de ceea ce ar fi, de exemplu, deplasare în scop turistic sau de afaceri etc. Mai mult, unele deplasări, realizate inițial cu un scop și prevăzute cu o anumită durată, își transformă cu timpul și obiectivele și durata, devenind migrații, fără ca acest lucru să fie avut în vedere de persoana în cauză, atunci când părăsește o anumită arie teritorială⁴.

Multiculturalismul este un concept socio-cultural cu rezonanță puternică în gândirea americană a secolului XX⁵. Multiculturalismul presupune, într-o societate cu o majoritate netă, largă, integrarea minorităților în contextul unei societăți în care majoritatea decide asupra regulilor și legilor social-culturale. Cu toate acestea, multiculturalismul nu se poate reduce la simpla integrare a minorităților, el referindu-se mai ales la ideea de coabitare, cu sublinierea dinamicii drepturilor colective, astfel încât multiculturalismul liberal trebuie să fie astfel configurat, pe baze liberale moderne, încât să răspundă exigențelor diversității etnoculturale, să ofere un statut echidistant, o anume echitate și stabilitate etnică și culturală⁶.

Ceea ce ne interesează pe noi în prezenta lucrare este importanța interconectării conceptelor de interferență, interacțiune și dialog intercultural. Orice persoană care își asumă un act comunicațional intercultural își evaluează propria sa conduită prin raportare la anumite repere diferite de propriile sale cadre de referință, depășind starea de nesiguranță inițială, de arbitrar cognitiv, prin asimilarea unor aspecte ale culturii țintă, prin anumite competențe lingvistice, prin înțelegerea identității culturale, a unor similarități, dar și prin dezvoltarea unei complexități cognitive, capabilă să rezolve orice ambiguități și neînțelegeri de natură etnolingvistică din cadrul culturii vizate⁷.

Comunicarea interculturală este facilitată migranților de cei în proximitatea cărora se află, respectiv de nativii țărilor în care și-au găsit un loc de muncă, de stările afective generate de noul context de viațuire și de muncă, de profilul muncii desfășurate, de felul cum sunt percepuți factorii culturali din țara de gazdă. Bagajul de cunoștințe însușit în țara de adopție, tiparele de interpretare proprii, sistemele de referință diferite, diferențele de stil în privința comunicării, sunt factori bazali în relația care se construiește între membrii comunității de adopție și lucrătorii migranți.

Cercetarea realizată de Zaiceva și Zimmermann⁸ în 2012 a evidențiat faptul că migranții care au dobândit experiență de muncă în străinătate, intenționează într-o mai mare măsură decât ceilalți migranți, să emigreze din nou. Migranții români sunt și ei flexibili în privința muncii în afara granițelor țării, în sensul disponibilității de a accepta locuri de muncă în diferite domenii (chiar dacă nu sunt bine plătite) și de a migra ori de câte ori apare o ofertă considerată tentantă.

În lucrarea „Return migration-The European Experience” (1996), Dustmann atrăgea atenția asupra faptului că abilitățile de muncă îmbunătățite ale migranților îi determină pe aceștia să revină în țările lor de origine. Migrația pentru muncă este strâns legată de dobândirea de noi competențe profesionale.

Căderea comunismului a transformat profund lumea, creionând un spațiu al creșterii mobilității și a competiției actorilor sociali pentru asigurarea unui loc de muncă mai bine plătit și pentru asigurarea unei calități mai bune a vieții. Multiculturalismul, în dimensiunea sa filosofic-culturală, presupune reordonarea spațiului public în vederea valorizării tuturor culturilor și modurilor de viață prezente într-o societate politică, indiferent de numărul celor care le împărtășesc, prin promovarea unor schimbări de mentalitate, atât în rândul populației majoritare, cât și a celor minoritare în scopul asigurării egalității în demnitate⁹. Multiculturalismul nu se poate reduce la simpla integrare a minorităților, din perspectiva lui Boldea¹⁰ (*Multiculturalism, Identity and Interculturality*), el referindu-se mai ales la ideea de coabitare, cu sublinierea

⁴ Rotariu, Mezei 1999 p. 6

⁵ Taylor, 1994 p. 25

⁶ Boldea 2013 p. 8

⁷ *Ibidem*, f. 10–11

⁸ Zaiceva, Zimmermann 2012, p. 2–3

⁹ <http://www.sferapoliticii.ro/> – Dumbravă, C., *Multiculturalism* Multiculturalism și democrație liberală

¹⁰ Boldea 2013 f.

dinamicii drepturilor colective, astfel încât, multiculturalismul liberal trebuie să fie astfel configurat, pe baze liberale moderne, încât să răspundă exigențelor diversității etnoculturale, să ofere un statut echidistant, o anume echitate și stabilitate etnică și culturală.

Europenii, potrivit statisticilor Eurobarometru¹¹ tind, în ultimii ani să-și afirme, într-o tot mai mare măsură cetățenia europeană. Doar 38% dintre europenii chestionați se definesc numai ca etnici ai țării. Un alt sondaj Eurobarometru recent ne arată că 7 din 10 tineri din țările UE consideră că globalizarea este necesară și 44% dintre cei chestionați apreciază că dreptul la vot, la alegerile europene reprezintă cel mai bun mod de a participa la viața publică în UE.

În spațiul românesc, un aspect particular al acestui ansamblu larg de teme de cercetare îl reprezintă modul cum oamenii proveniți din mediul rural, care au lucrat temporar într-o țară străină, consideră că își pot investi eficient banii câștigați „afară”. În derularea unui demers de cercetare pe această temă trebuie să ținem seama de faptul că perspectiva sociologiei rurale este una holistă, de cercetare și înțelegere a comunităților rurale, ca totalități umane cu specific local și regional¹².

Atunci când vorbim despre spațiul rural românesc trebuie să ținem seama de nivelul dezvoltării acestuia. Cu privire la acest aspect, Vedinaș¹³ face referire la unii indicatori ai subdezvoltării rurale din societatea românească precum: inexistența unei clase mijlocii rurale, diminuarea mecanizării agriculturii, îmbătrânirea demografică, absența proiectelor de urbanizare și dezvoltare locală. Aici mobilitatea indivizilor în afara țării poate constitui un factor favorizant pentru dezvoltarea locală. Avantajul ar putea fi reprezentat de câteva trăsături specifice mediului rural și anume faptul că țăranul are activitate complexă, „el face de toate” pe când orășeanul e specializat. La sat, stratificarea socială e mai redusă, iar familia rurală e mai stabilă decât cea urbană¹⁴.

3. IMPORTANȚA CERCETĂRII

Migrația este un proces cu o dinamică accelerată, marcată azi de însemnate schimbări geo-politice, de aceea considerăm că cercetările empirice pe această temă pot contribui semnificativ la reliefaarea transformărilor care au loc la nivelul societății românești.

Prezenta cercetare realizată în comuna Zimbor, județul Sălaj, având ca suport un ghid de interviu, și-a propus ca obiectiv general să răspundă la întrebarea: Ce schimbări ar putea face (sau au făcut deja) la nivelul comunității de proveniență, cu banii câștigați în străinătate, lucrătorii migranți? Această analiză face parte dintr-o cercetare mai amplă, care își propune să compare rezultatele obținute în două comune situate în zone diferite, respectiv în nordul Transilvaniei (comuna Zimbor jud. Sălaj) și în sudul Transilvaniei (comuna Șura Mică, jud. Sibiu). Prezenta analiză cuprinde doar partea de cercetare sociologică în jud. Sălaj.

Comuna Zimbor este situată în partea de sud-est a județului Sălaj, la contactul Depresiunii Almaș-Agrij cu zona colinară a Dealurilor Clujului și Dejului, în sudul depresiunii Almaș. Comuna este formată din satele: Zimbor-sat reședință de comună, Chendremal, Dolu, Sîncraiu-Almașului și Sutor. Zimborul este atestat documentar în secolul al XIV-lea, în anul 1332 sub denumirea de Zumbur în registrele de dijme pontificale. Pe parcursul secolelor, denumirea localității a suferit mici schimbări până să ajungă la denumirea pe care o poartă astăzi, Zimbor. Conform atestatelor documentare, conducerea satelor din zonă era exercitată de un jude, care era ajutat de un mic sfat alcătuit din jurați aleși de obștea satească, pe un timp determinat¹⁵.

Revenind în prezent, experiențele acumulate de migranți în țările în care au desfășurat temporar activități lucrative, reprezintă un capital valoros pentru societatea românească, în cazul nostru în sensul

¹¹ www.europarl.europa.eu/aboutparliament/ro/.../Eurobarometrul.html

¹² Vedinaș 2001 p. 11

¹³ *Ibidem*, p. 129

¹⁴ *Ibidem*, p. 45

¹⁵ Muscă 1985, p. 268

achiziționării de noi abilități lucrative și în sensul producerii unor schimbări la nivelul mentalităților individuale, cu impact direct asupra celor colective.

Beneficiarul direct al acestora îl reprezintă comunitatea rurală de proveniență a migranților. În noile împrejurări create de migrație, aceștia își pot dezvolta spiritul antreprenorial, abilitatea de a critica constructiv societatea și aspectele disfuncționale ale comunității din care fac parte și devin capabili să propună autorităților locale idei noi, pe care apoi să le pună în practică. Toate ideile valoroase pot fi valorificate dacă sunt incluse în strategiile locale de dezvoltare și promovate la nivelul comunității. Ele pot genera locuri de muncă. Este cunoscut faptul că orașele mici și localitățile rurale sunt afectate azi la noi de o rată crescută a șomajului.

4. STUDIU EXPLORATORIU

Studiul exploratoriu a urmărit atingerea obiectivului general propus precum și a obiectivelor specifice care decurg din acesta. Eșantionul de disponibilitate a fost alcătuit din 10 persoane care au fost de acord să răspundă interviului propus, realizat pe baza unui ghid de interviu. Culegerea datelor s-a realizat în perioada iulie-august 2014.

Date generale referitoare la subiecții cuprinși în eșantion:

Gen		Vârstă		Stare civilă		Nivelul pregătirii școlare		Nr.de plecări în străinătate în ultimii 3 ani		Domeniul în care au lucrat		Modalitatea de plecare în străinătate	
M	F	sub 30 ani	peste 30 ani	căsătoriți	necăsătoriți	fără liceu	cu liceu	<5	<5	agricultură	alte domenii	cu contract de muncă	fără contract de muncă
8	2	7	3	3	7	9	1	0	10	6	4	10	0

Notă explicativă: Am utilizat interviul ca metodă științifică de recoltare a datelor și de verificare a ipotezelor. Am ținut cont de dorința subiecților care au participat la această cercetare de a păstra anonime datele lor personale.

Șase dintre subiecții intervievați au lucrat exclusiv în agricultură, în special în Italia, în zona Pescara, la culesul măslinelor, întreținerea culturii viței-de-vie, la îngrijirea animalelor în ferme și la baloții de paie. Câștigul mediu era de 4–6 euro/oră, iar numărul mediu de ore muncite într-o zi era între 8–12, dar uneori numărul acestora era depășit. Subiecții intervievați au menționat că preferă să lucreze în străinătate timp de câteva săptămâni și apoi să se întoarcă acasă. Sunt motivați să revină acasă, din cele declarate, de dorul de casă. Nici unul din cei intervievați n-ar dori să se stabilească definitiv în țara în care a lucrat.

Toți subiecții care au lucrat în agricultură cred că este o mare diferență între modul cum se face agricultură în țara noastră și în alte țări și cred că în România nu se va ajunge curând la același nivel de organizare a muncii ca în țările în care au muncit. Aceștia susțin că statul italian acordă subvenții pentru realizarea lucrărilor de întreținere a culturilor, fermierii își pot achiziționa mașini și utilaje agricole la prețuri accesibile și toți cei la care au lucrat dispuneau de propriile unelte și utilajele de care aveau nevoie. În plus, motorina pentru utilajele agricole este subvenționată de stat, iar recolta obținută este valorificată rapid și plătită fermierului în termen de câteva zile. Nivelul general de trai al celor din țările de destinație este considerat ca fiind mai ridicat decât al celor din comunitățile rurale din România, iar modul de organizare a societății diferă semnificativ de cel de „acasă”.

Doi dintre subiecții intervievați au declarat că și-ar cumpăra cu banii economisiți oi, respectiv capre, dacă ar primi garanții ferme că ar putea valorifica laptele și carnea animalelor.

Ceilalți patru subiecți au lucrat la bucătăria unor restaurante din Italia, la un abator de pui din Cehia, respectiv la diferite ateliere de tâmplărie PVC și ca taximetrist în Marea Britanie.

Subiecții intervievați care au lucrat în agricultură susțin că se sprijină reciproc pentru a merge să muncească din nou, fiind atrași de câștigurile mult mai mari pe care le obțin acolo. Menționează că în comună nu găsesc decât ocazional ceva de lucru, iar naveta pe care ar trebui s-o facă la Cluj este costisitoare și un loc de muncă stabil este plătit cu 700–900 lei/lună. Aceștia subliniază însă că în străinătate, în general românii nu sunt solidari între ei. Cu toate acestea, observăm că plecările la muncă în străinătate le fac după o logică a rețelilor sătești de migrație, care funcționează și în alte zone ale țării.

Idea de bază de la care a pornit acest demers de cercetare este că revenirea „acasă” a migranților poate revigora viața economică, prin intermediul unor idei noi, poate mobiliza forța de muncă existentă, care, prin forța împrejurărilor, se confruntă cu șomajul. Din această perspectivă, migrația este un factor generator de progres social. Rezultatele obținute ne îndreptățesc să observăm că nivelul câștigurilor subiecților intervievați este relativ mic și inconstant (ei merg să lucreze de 2–4 ori pe an în străinătate). Lucrătorii migranți nu au acumulat până în momentul de față economii consistente, care să le permită să demareze o afacere pe cont propriu. Nici unul dintre cei intervievați nu și-a propus încă să acceseze bani din fondurile europene destinate agriculturii sau altor domenii.

Trei din cei zece subiecți și-au renovat casele în care locuiesc în prezent și doi dintre ei și-au cumpărat câte un tractor. Toți subiecții au menționat faptul că păstrarea legăturii cu familia este foarte importantă și se realizează preponderent prin telefon. Această mișcare migratorie circulatorie a oferit subiecților prezentei cercetări, în primul rând, posibilitatea să compare ce este „acasă” cu ceea ce este „afară”. Neavând încă economii care să le permită să se gândească la viitoarea structură urbanistică a localității de origine, lucrătorii migranți consideră că veniturile obținute din munca desfășurată în străinătate pot fi valorificate în achiziționarea de bunuri personale, de uz casnic, de case, mașini, unelte agricole, terenuri, utilaje etc. Ce activități lucrative vor iniția aceștia în localitatea de origine ne este dificil să anticipăm în momentul de față. În ce măsură țara/comunitatea/domeniul în care individul a desfășurat temporar o activitate lucrativă îl influențează pe acesta să preia și să transfere în localitatea de origine cele învățate? La această întrebare cei intervievați au demonstrat că sunt receptivi la anumite aspecte ale culturii și civilizației țării în care au desfășurat o activitate lucrativă, dar au menționat că, în ceea ce privește arhitectura gospodăriei, vor să păstreze o parte din tradițiile locale.

La întrebarea referitoare la capacitatea legislației și a autorităților locale de a-l sprijini pe cel dispus să investească banii câștigați în comunitatea de origine, toți cei intervievați și-au exprimat rezerve. Cel mai important lucru este că răspunsurile date de subiecții cuprinși în eșantion la aceste întrebări pot oferi o imagine interesantă cu privire la profilul migrantului revenit în mediul său.

În demersul nostru am pornit de la premisa că migranții proveniți din mediul rural sunt posibili actori sociali ai schimbării, deoarece pot aduce o contribuție importantă la dezvoltarea propriilor comunități, dar cercetarea empirică ne-a arătat că economiile fiind încă modeste nu le permit, până în acest moment, să facă investiții majore. Formările, calificările și experiențele de muncă obținute în străinătate, contactul nemijlocit cu altă/alte civilizații, deschiderea către multiculturalism sunt avantaje și, totodată, premise ale realizării unor obiective care aduc beneficii directe migranților reveniți acasă și comunităților din care aceștia fac parte.

Apreciem că acest lucru este posibil într-un viitor nu foarte îndepărtat, iar beneficiarii schimbărilor pot fi mulți din membri comunității. Noi obiective și motive individuale pot restructura energiile și resursele financiare ale celor care au lucrat o perioadă mai lungă sau perioade mai scurte în alte țări, cu rezultate vizibile la nivelul comunității.

5. INSTRUMENTE

În prima etapă a cercetării empirice au fost realizate interviuri nestructurate cu persoane din comună, care au conturat o istorie recentă a migrației: personal administrativ, preoți și migranți reîntorși acasă. Ulterior, prin observație participativă, am conturat problemele principale ce trebuiau luate în discuție

pentru formularea lor conceptual adecvată. Prin mijlocirea acestei metode științifice de colectare a datelor am înregistrat comportamentele și evenimentele așa cum apăreau ele.

În următoarea etapă am realizat interviurile propriu zise. Interviuul semi-structurat ne-a ajutat să stabilim doar acele teme, pe baza cărora se va desfășura discuția. Pentru interviul semi-structurat este necesară o cunoaștere foarte bună a temei de cercetare pentru a apela la modalitățile cele mai potrivite de a chestiona subiectul. Cu siguranță reușita unui interviu ține de acest aspect. El se dovedește a fi un instrument flexibil, care permite ambelor părți, (interviator și interviuat) să adreseze întrebări și să răspundă la acestea. Am conceput interviul ca pe o discuție informală pentru a-i crea interviuatului un climat de încredere, observând faptul că tema migrației, fiind foarte personală, este în aceeași măsură sensibilă pentru fiecare subiect în parte. Interviuul din științele socioumane – în particular, din sociologie–, chiar dacă nu se aplică la un număr semnificativ mai mare de persoane și chiar dacă, uneori, este tot atât de liber și de profund, se caracterizează prin aceea că urmărește obținerea unor informații ce au un oarecare grad de generalitate și privesc socialul¹⁶.

6. REZULTATE PRELIMINARE

Această cercetare empirică, realizată la nivel micro, ne-a arătat că migrația este un pattern familiar pentru tinerii care lucrează temporar în străinătate. Interviurile individuale realizate au evidențiat faptul că aceștia aleg migrația pe perioade scurte de timp (4–7 săptămâni), lucrează preponderent în agricultură (la baloți, la măslini, vița de vie, ferme de vite sau abatoare de pui) sau în domeniul hotelier, și la curățenie. Tinerii din comun Zimbor se ajută reciproc pentru a pleca la muncă în străinătate, formând rețele sătești de migrație. În agricultură se valorifică preponderent munca fizică și se oferă migranților români modele de organizare a muncii și de valorificare eficientă a recoltelor. Migranții care lucrează în agricultură locuiesc la cei pentru care lucrează, având ocazia să intre nemijlocit în contact cu limba lor și cu modul lor de a-și organiza munca și viața.

Toți cei chestionați susțin că merg cu forme legale, deși am putea pune sub semnul întrebării acest lucru. Aceștia și-ar dori să lucreze în țări în care se câștigă mai bine precum Norvegia, Suedia și Germania. Relația cu angajatorul este percepută de cele mai multe ori ca fiind normală, dar ea devine tensionată când programul de lucru depășește 10–14 ore/zi.

Cei interviuați percep migrația ca pe o întreprindere dificilă dar aducătoare de venituri consistente într-o perioadă scurtă de timp. În societatea gazdă migrantul se simte străin și uneori supus discriminării. Supramunca este percepută și ea ca fiind o formă de discriminare.

7. CONCLUZII

Migranții reprezintă un capital uman valoros prin ceea ce învață în străinătate (cunoștințe teoretice) și prin ceea ce au învățat să facă practic, valorificând experiențele celor cu care intră în contact. Remitențele, concretizate în forma transferurilor de bani sau a economiilor, sunt un important factor macroeconomic pentru țările de origine, deoarece acestea își îmbunătățesc balanța de plăți și, un real sprijin pentru membrii familiilor rămași acasă. În acest sens, edificatoare este lucrarea cercetătorului Cristian Dustmann¹⁷ din 1996 care afirmă, în studiul *Return migration-The European experience*, după ce a analizat comparativ fenomenul migrațional în Belgia, Franța, Germania, Olanda și Elveția, că țările de adopție își rezolvă dezechilibrele temporare de pe piața muncii în timp ce migranții își îmbunătățesc nivelul de trai, iar țările de origine-beneficiază de experiența de muncă dobândită de migranții peste granițele țării.

Concluziile desprinse nu se pot extinde la scara întregului spațiu românesc, dar pot surprinde câteva particularități ale migrației românești actuale. Trebuie menționat faptul că subiecții consideră că această temă

¹⁶ Rotariu, T., Iluț, P. 1997, p. 85

¹⁷ Dustmann 1996, p. 247–248

este mai sensibilă, în sensul că interviul vizează aspecte foarte personale ale vieții lor. Teme de investigație sociologică precum: modalități de petrecere a timpului liber, genul de emisiuni TV preferate, încrederea acordată unor instituții publice nu sunt percepute de subiecți ca fiind atât de intruzive. Este important să subliniem faptul că procesul migrațional oferă cercetătorilor un teren vast de studiu, care pune în lumină aspirațiile lumii contemporane, valorile și comportamentele pe care migranții tind să le promoveze.

Pentru a nu crea impresia că am idealizat procesul migrațional în cadrul acestui proiect de cercetare, susținem ideea potrivit căreia România de după 1989 a fost, ca să spunem așa, „bolnavă de circulație”, o maladie pe care, din neînțelegere, Occidentul nu a reușit nici să o vindece, nici să o administreze. Opunându-i o viziune politică de barieră, discriminatorie în raport cu alte țări din Est, Europa nu a ales momentul potrivit pentru a se asigura că o circulație migratorie legitimă nu se transformă într-o migrație circulatorie complexă, deseori jenantă și greu de stăpânit¹⁸.

Prin investigarea selectivă a unui număr mic de cazuri de migrație circulatorie pentru muncă, ne-am propus să facem o analiză cât mai detaliată a fenomenului. Am cuprins în cercetare un număr relativ mare de dimensiuni sau variabile, scopul stabilit fiind acela de a întocmi un profil acualizat al migranților proveniți din zona rurală, folosind metode și tehnici de cercetare sociologică riguroase. Ca o concluzie a prezentei cercetări menționăm faptul că investiția în case sau modernizarea celor existente, creșterea confortului cotidian, interacțiunea cu alte culturi și civilizații reprezintă principale beneficii pentru subiecții prezentei cercetări realizate în comuna Zimbor din județul Sălaj, care sunt angajați în circuitul migratoriu pentru muncă.

Notă:

„Cercetare finanțată prin proiectul „MINERVA – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și post-doctorală”, cod contract: POSDRU/159/1.5/S/137832, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013.”

BIBLIOGRAFIE

Reviste de specialitate

- Dustmann 1996 – C. Dustmann, *Return migration-The European Experience*, *Economic Policy*, 22, 1996, p. 215–250.
 Muscă 1985 – E. Musca, *Repertoriul localităților din Sălaj în secolul al XIV-lea*, în *Acta Musei Porolissensis*, IX, Zalău, 1985, p. 265–267.
 Rotariu, Mezei 1999 – T. Rotariu, E. Mezei, *Asupra unor aspecte ale migrației interne recente din România*, în *Sociologie românească*, 3, 1999, p. 5–37.
 Taylor 1994 – C. Taylor, „The Politics of Recognition” in Amy Gutmann *Multiculturalism Examining the The Politics of Recognition*, Princeton University Press, 1994.
 Zaiceva, Zimmermann 2012 – A. Zaiceva, K.F Zimmermann, *Return Home at Times of Trouble? Return Migration of EU Enlargement Migrants during the Crisis*, 2012 IZA Discussion Paper No.7111 December 2012, p. 1–25.

Cărți

- Boldea 2013 – I. Boldea, coord., *Studies on literature, discourse and multicultural dialogue* Section: Communication and public relations, Multiculturalism, Identity and Interculturality Editura Arhipelag XXI, Târgu Mureș 2013.
 Diminescu 2010 – D. Diminescu *Exercițiul dificil al liberei circulații: o introducere în istoria migrației recente a românilor*, p. 45–61 în vol. Anghel, R.G., Horvath I., coord., *Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești*, Iași, Editura Polirom 2010.
 Johnson 2007 – A. G. Johnson *Dicționarul Blackwell de sociologie*, București, Editura Humanitas 2007.
 Rotariu, Iluț 1997 – T. Rotariu, P. Iluț, *Ancheta sociologică și sondajul de opinie. Teorie și practică*, Iași, Editura Polirom 1997.
 Vedinaș 2001 – T. Vedinaș, *Introducere în sociologia rurală*, Iași Editura Polirom, 2001.

Surse în format electronic:

- www.europarl.europa.eu/transl_es/RO/juri/treaties/tce_consolidat Tratatul de la Roma, accesat în august 2014.
www.europarl.europa.eu/aboutparliament/ro/.../Eurobarometrul.html, accesat în iunie 2014.
Multiculturalism și democrație liberală <http://www.sferapoliticii.ro/> – Dumbravă, C., *Multiculturalism*, accesat în august 2014.

¹⁸ Diminescu 2009 p. 49